

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 10 fillér.
Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések és előfizetési pénzek küldendők.

Kereskedelmünk veszedelme.

Akárhogy vélekedik is valaki a mai kormányzatról és annak szelleméről, azt el nem vitathatja, hogy gazdasági bajunk orvoslásával sohasem foglalkoztak annyit, mint most. Igaz, hogy soha sem volt erre nagyobb szükség, mint manapság, amikor a nagy nincsetlenség miatt már egymás ellen törnek az ország gazdasági tényezői.

A legujabb üdvös atkotás a megrendelések gyűjtéséről szóló törvény, mely „vigécztörvény” név alatt lett népszerűvé. A vidéki kereskedők helyzetén határozottan könnyíteni fog az a reform, mely eltölti a nagytőkével dolgozó kereskedőt és gyárost attól, hogy utazó ügynökei révén mindenütt az országban boltot nyisson, áruát detailban juttassa el a fogyasztó közönséghez s így a helyi kereskedő szájából vegye ki a kenyeret. Viszont a publikum is megmenekül a vigéczek alkalmatlankodásaitól, s emellett jobb árukat fog kapni. Mert az ilyen ügynökök által eszközölt megrendelések alkalmával gyakran tapasztalta a vevő, hogy becsapták, mert rosszabb árut küldtek neki, mint aminőt rendelt. Most odahaza fog vásárolni a városbeli boltban, látja, hogy mit vesz, annál is inkább, mert a kereskedő személyisége nagyobb bizonyíték az áru jóságára nézve, mint az ügynök.

Legégetőbb szükségét érezte a vigécztörvénynek a nép, melyet a gazdasági gégyarak ügynökei valósággal elárasztottak. Ez ügynökök között nagyon sok lóköltő volt, akik kötelezvényekkel, váltóval és egyéb veszedelmes írással hálózta be az írás és törvénytudatlan parasztot. Most ennek vége.

Utazó ügynök ezentúl csak a szakmájában dolgozó kereskedőket, vagy iparosokat keresheti fel, fogyasztóval üzletet kötnie nem szabad. Egyetlen hátránya az új törvénynek az, hogy néhány száz existenciát tesz tönkre: a detail ügynököket. Nos, válaszsának más munkát. Amugyis nagy nyomoruságban tengték életüket, hisz a legtöbbet ez vitte rá a tisztességtelen üzelmekre. Ezer és ezer kereskedő és a fogyasztók ezrei állnak velük szemben, akiknek hasznára van az új törvény.

Mig egyfelől ekként igyekeznek az intéző körök a kereskedőt támogatni, addig másfelől ugyancsak ártani kezdenek neki az által, hogy szabad teret engednek a felekezeti jelszavakkal dolgozó fogyasztási szövetkezeteknek. Bizony olybá tűnik fel, mintha az uralkodó rendszer — ha nem is istápolja, — de jóakaró nembánomsággal tűrné a gombamódra szaporodó felekezeti fogyasztási szövetkezetek rombolásait.

Jél értsenek meg: nem a hitelszövetkezetekről, nem a gazdasági gépeket és

sok más közszükséglet tárgyát képező eszközök beszerzésére alakult szövetkezetekről, sem egyes iparágak szakszövetkezetéről szólunk. Ezek minden tekintetben elismerésre méltók. Hanem egyes egyedül a fogyasztási szövetkezetekről és ezek között is csak azokról szólunk, melyek pártpolitikai tendenciákat tartanak szem előtt és a vidéki, falusi és városi kereskedő existenciája ellen törnek.

Hasztalan hozzák a legkitünőbb törvényeket a kereskedők érdekében, ha országsszerre boltokat nyitnak, melyekben a pap meg a tanító árul. A papnak, a tanítónak, a falu legtekintélyesebb embereinek bizonyára könnyebben sikerül vevőket csalogatni a boltba, mint az egyszerű boltosnak, annál is inkább, mert hisz a fogyasztási szövetkezetek élén álló párt-emberek felekezeti, politikai és egyéb kereskedelem körébe nem tartozó jelszavakkal ösztökélik a népet arra, hogy a szövetkezet boltjában vásároljon.

Hogy morális szempontból mennyire elítélendő ez az akció, azt nem szükséges fejtegetnünk. De hogy praktikus közgazdasági szempontból mily helytelen, az is nyilvánvaló. Ahol ilyen fogyasztási szövetkezet van, annak első és maradandó következménye az, hogy egészségtelen konkurencia fejlődik ki abban a faluban vagy városban. Mert a régi kereskedő, boltos, szatócs, csak nem hagyja magát.

T Á R G Z A.

Az iskola és a jövő.

— Felolvasta Szabó Jenő ifj. ref. lelkész a tanítók közgyűlésén 1900. nov. 15-én.
(Folytatás.)

Nincs-e hát igaza annak az éhező emberi szellemnek, ha megújulás után sóvárog? Nincs-e igaza, ha ideákat tűz maga elé, melyeknek megtestesülését a jövődtől várja? Mi az emberi együttélés legmagasabb ideálja? Az, hogy minden társadalom maga alkossa és maga hajtsa végre törvényeit. Azoknak a törvényeknek pedig, melyek az egyházi élet integritását, a tulajdon szentségét, a szabad intézmények fejlődését, a haladás lehetőségét, szóval: a rendet, a békét megőrizni hivatják: legfőbb biztosítéka a méltóságának tudatában élő társadalom lelkiismerete legyen. Ez a legtekintélyesebb szabadság! Ez a legideálisabb szociálizmus! Ne fázzatok a gondolatától: a huszadik század ennek a szociálizmusnak százada lesz! Mert ebben van bototázása annak a gondolatnak, melyért a sirjába hanyatlott korszak küzdött: a népfenség gondolatának!

És itt most már álljunk meg egy kissé. Örök igazság marad, a legfenségesebb emberi gondolatnak is vannak nyomorék kinövésai. Ezek miatt kerülnek a megújulások annyi tenger áldozatba, annyi tenger vérbe. Jaj a palotának, mikor a benne kezdődő forradalmat az őrült veszi át! A nagy francia forradalom dicsőséges jelszavai mellett ott

suttogott egy bántó, egy vérlázító hang, mely még ezután fog valójában sok nyugtalanságot okozni a jogot tisztelő békét szerető emberiségnek. Súlyos rettető axiómája: „A tulajdon a társadalmon ejtett lopás!”

Azt hiszem, nem csalódom, mikor azt állítom, hogy ezen a minden emberi szentséget lábbal tapodó bölcsészeten született meg a magyar községről ábrándozó hamis szociálizmus vagy igazibban kommunizmus.

Vagyon közösség! Ez a gondolat győz meg arról, hogy hasztalan szárnyalunk az ég felé, mert gyarlóbb részünk vissza von a porhoz. Ez a gondolat árulja el, hogy az embernek nem csak szelleme, hanem a gyomra is éhezik. Eltekintve attól, hogy e gondolat, mint testté vált valóság, egy óráig sem lenne változatlan, megállhatatlan-e másként? Hiszen a világegyetemben egyszerű a beosztás. Szellemben és anyagban egyforma arányok vannak. Már most. Ha az anyag közösségét a szellemi kinézetek közössége is követné, haladhatna csak egy lépést is az emberiség? Egy Plató egy Shakespeare, egy Michel Angeló, egy Beethoven lángeszét osszad el száz közönséges ember között, hol maradnának akkor az örök haladás fáklya vivői?

És ha már az emberi szellem fattyuhajtása ennyit követel, innen csak egy lépés van addig, a hol még nagyobb képtelenségre tör. Ha a fennálló rendnek legerősebb alapköve: a tulajdon szentsége, ki mozdíttatik helyéről, minek akkor egyáltalában törvény, mire való volna a rend? Ez a Caserio és Brescio filozófiája. Szörnyű képe lesz az a jövődnek, mikor e tan hirtetői megnövekedett hadse-

reggel lépnek a eselekvés színpadára! Pedig föllépnek. Mert fanatikusok. Az emberiség gre pedig nem lesz nagyobb veszedelem, mint az elvetemültség fanatizmusa. Hogy e meghibbant agyveleji bestiák királyok vérében szeretik megmosni kezeiket, annak oka épen az, hogy bennök a fennálló törvényesrend legfőbb képviselőit látják, ők pedig annak esküdt ellenei. Fellépésük annál elhatározottabb, mert vesztetni valójuk nincs. Caserio törének, Brescio pistolyának egy gondolat adott határozott irányt: „Ha elbukom, jönnek utánam mások!” E vért szomjuhozó emberi abuormításokkal szemben csak egyetlen védelem lehet. Az pedig nem a vérpad, hanem a világosság! — — — — —

Itt értem el, tisztelt közgyűlés, felolvasásom céljához az iskola feladatának megajzolásához, a jövő nagy kérdéseivel szemben.

Legboldogabb akkor volna az emberiség, ha az átalakulásokat szülő nagy elvek, a maguk tisztaságában inkárnálódának. De végzetünk az, hogy minden új szülő gondolat kíséretében megjelenjék az emberi gyarlóságból származó olyan felfogás is, mely csak vést és pusztulást hagy maga után. Az ilyen végzetes felfogásoknak, miután egyébként minden emberi bűnnek, legelső és leghathatósabb ellenszere nem a törvény szigora. A törvény csak megtorolja a bűnt, de elejét nem veszi annak. Vagy ha tán a megfélemlítéssel meggátol egy-egy bűnt, minő erkölcsi haszon van abban, ha az élet ingadozó gyermeke csak félelemből és nem becsületérzésből kerül el a vétkezést?

Az erkölcsi világrend alapja az embernek lel-

Egymásra licizálnak olesóság és hitelnyújtás dolgában. S ezt aztán megsínyli mind a kettő. Esetleg a kereskedő, akinek kevesebb anyagi és erkölcsi támogatás áll rendelkezésére, tönkre megy.

Felekezeti szempontok az irányadók a szatócs fogyasztási szövetkezetek megalkotásában. Csodálatos, hogy nem látják be azok az urak, hogy ilyképpen éppenséggel nem szolgálják a felekezeti célt. Ők ugyanis megakarják bénítani a falusi szatócsot, dacára annak, hogy nem minden falusi szatócs zsidó. Márpedig úgy a zsidó és nem zsidó szatócs, mint a fogyasztási szövetkezet kénytelen az árukat ugyanegy forrásból, a gyárostól vagy kereskedőtől beszerezni, mert más források nem állanak rendelkezésre. A gyárosok, nagykereskedők tulnyomó része zsidó. Mi következik ebből? Az, hogy a felekezeti fogyasztási szövetkezetek, míg egyfelől a kiszidót agyonütik, másfelől a nagyzsídnak tolják a szekerét.

Ha gátat nem velnek ennek a szövetkezeti tultengésnek, megfogja látni az ország, micsoda nagy baj származik belőle. Mert ha akadálytalanul fog fejlődni a felekezeti fogyasztási szövetkezet, az bizonyosan nem fog megállapodni a sónál, cukornál és petroleumnál, hanem mind szélesebb alapokra fekteti vállalkozásait és árulni fog mindenféle elképzelhető kereskedelmi és ipari közszükségleti cikket. Szóval konkurencziát fog csinálni az egész hazai kereskedelemnek, minden üzletembernek és iparosnak a szatócsból, szürszabótól a diszművesig és ékszerészig. Ime, ilyen hatalmas prespektíva nyílik meg a jelenlegi helyzet alapján a felekezeti fogyasztási szövetkezetek előtt. Az ország kereskedőinek nagyobbik fele keresztény, de ezek megrontására csak éppen úgy törnek a sötétség kufarai, mint amazok ellen. Így akarják a felekezeti fogyasztási szövetkezetek, illetve az élükön álló jezsuiták zsebre venni az országot.

küldetésben van. Ezt kiépíteni, megszilárdítani a nevelés nehéz, de dicső feladata. Egy hűséggel keresztültávozott nevelés több csapást akadályoz meg, mint a bitófának elrettentő példája. A nevelésnek két hatalmas faktora: az iskola és a család. Ideális állapot a nevelésben az volna, ha ez a két faktor tökéletesen egyértelműen teljesítene kötelességét. A gyermeki lélek tisztaságát ne érintse bántó ellentét. Hány ártatlan szívet mérgez meg ez az ellentét a között, a mit a gyermek hall és a között, a mit lát. Mit ér az imádkozás az iskolában, ha otthon istenkáromlás felel rá vissza? Mit ér a szeretetre intő szelíd hang, ha otthon csak gyűlölködést árulnak el az összecattanó szenvedélyek? És mit ér bármelyik nevelési faktornál a pontosság, a rend, a törvénytisztelet, a kötelesség tudás hirdetése, ha az éles gyermeki figyelem a másik faktornál mindazoknak csak az ellenkezőjét látja?

Betölti-e ma mindkét tényező a maga kötelességét? Legyünk őszinték és valljuk be, hogy nem. A család még ma sem siet megkönnyíteni az iskola feladatát. És amennyiben figyelme az iskola felé fordul, az a figyelem még romlására van az öntudatlanságból kibontakozó léleknek. Micsoda vágyakat olt gyermekeinek lelkébe a legtöbb szülő? A nemes verseny vágya helyett idélen becsvágyat. Az önbizalom helyett féltékenységet, irigységet. Az erő megismertetése helyett beteges nagyravágyást. A kötelességtudás helyett gyanút az iskolai igazságság ellenében.

Ime föltártuk a veszedelmet. Itt van már! Mit használ ez ellen a jámbor vigéztörvény.

Közügyülés.

Ha valaki Háromszékvármegye tanítósa folyó hó 15., 16-án városunkban tartott közgyűlésének lefolyását figyelemmel kísérte, annak a közgyűlésnek két kiemelkedő momentuma lehetetlen, hogy figyelmét kikerülhette volna. 1-ső. Az a feszült figyelem és érdeklődés minden tárgy iránt, mely felszínre kerül azt a meggyőződést érlelte meg bennünk, hogy tanítószágunk hivatása magaslatán áll s a megbeszélés tárgyát képező tanügyi a népnevelés érdekei előbbvitelét célzó kérdések megvitatásából leóhajtja, lekivánja szűrni azokat az igazságokat melyek szükségesek ahhoz, hogy ki-ki a maga hivatását öntudatosan betölthesse. 2-dik. Az az iker reform törekvés, mely egyfelől az elnöki megnyitóban, másfelől Szabó Jenő illyefalvi ev. ref. lelkész felolvasásában nyer kifejezést. Mind kettő a mai társadalmi rendet megbontó népünk egészséges és korszerű közgazdasági fejlődését bénító, erkölcsi tökéletességét akadályozó emberi félszagségekkel szemben az iskolát kívánja sorompóba állítani. Az oktatás, tanítás mellett népnevelési érdekeinket elhanyagolva látván jövőben az előbbi mellett különösen a nevelésre óhajt nagyobb figyelmet fordítani.

E két pedagógiai és irodalmi becses bírő tárgya gyűlésünknek, helyi lapjainkban is közölni fog. E helyen is kedves kötelességet vélek teljesíteni akkor, midőn azokra az érdeklődők figyelmét felhívom.

A titkári jelentés, a mint a multkor is említettük, helyes érzékkel veszi bonezkés alá a választmány, legfőképp a tan. körök működését, megjelöli a határokat, melyeket a tanítótság működésében itt kitöltve, amott kitöltetlenül hagyott. Vajna Károly testületi titkár egy multi, mint jeleni jelentésében a közgyűlés tárgysorozatának gondos elkészítése által óriási munkát végzett, lehetővé tévén ezáltal, hogy különben a nagy munka halmaz e rövid időn teljesen le tárgyalható volt. Valóban a tanítótság osztatlan elismerése, mely iránta mindig oly szépen megnyilatkozik, benne méltó munkást talál.

A segélyegylet igazgatóságának az 1899. évről szerkesztett gondos jelentését, valamint a számvizsgáló bizottság jelentését is a közgyűlés tudomásul vette s a segélyegylet tisztviselőinek a szokásos felmentvényt megadta.

„Alkalmi imák a népiskolában” című, Hentzené Szabó Ilona léczfalvi tanítónő által írt műből Kiss Lajos Zágoni tanító részleteket olvasott fel. E nagy gonddal kidolgozott, a választmány által előzetesen elfogadott valóban költői alkotása Hentzenének részleteiben a felolvasásnál élénk eszme cserére adott alkalmat, melyben Potsa József főispánt tiszteletbeli elnök a vallás-erkölcsi oktatás iránt érzett rokonszenvének, tapasztalatának kifejezést adva, szintén részt vett. A testületi közgyűlés élén kir. tanfelügyelőjével Hentzené művét szótöbbséggel népiskoláink részére elfogadta s annak kinyomatási költségei fedezéséért Háromszékvármegye közigazgatási bizottságához folyamodni elhatározta. Kegyelmes urunk által az e célra kilátásba helyezett segélyezést közgyűlésünk előzetesen is élénk ovációval köszönte meg.

Ezután felolvastatott a segélyegylet igazgatóságának jelölésére kiküldött bizottság munkálata. A jelölés elfogadattatott s a szavazatok beadásának idejéül d. u. 5 óra tüzetett ki.

Az 1899. évi tanítótestületi közgyűlésen Csia György 20 korona tiszteletdíjat ajánlott volt fel azon tanító részére ki, faiskolája kezelésében emegyében legjobb eredményt éri el. A bírálóbizottság Huber Viktor nyéni és Mihályfalvi Károly kisborosnyói tanítók faiskoláit találván kitüntetésre méltóknak a díjakat nevezetteknek ítélte oda. Huber Viktor azonban megelégedett az erkölcsi jutalmazással s a rá eső 10 kor. 40 fillér tiszteletdíjat a tanítók háza javára ajánlotta fel. Az „Iskola és a jövő” című felolvasásról mult számunkban megemlékeztünk, annak értékét méltattuk.

Következett a választmány által ajánlott tiszteletbeli tagok megválasztása. E szerint a Háromszékvármegyei általános tanítótestület 1900. évi

közügyülésén tiszteletbeli tagjaival megválasztotta: Petérffy Sándor, Benedek Elek, Ujváry Béla, Földes Géza, Baló László és Kádár Lajos urakat.

E két utóbbi, mint tanítótestületünknek tan. járáskörének hosszú időn át elnökei a háromszékvármegyei népoktatás ügynek tevékeny munkásai, az előbbieket nemzeti kulturánk mind megannyi oszlopa szolgálták rá testületünk őszinte ragaszkodására és ebből folyó kitüntetésére.

Ha még ehhez vesszük a közgyűlést megelőzőleg 1/2 9 órakor a tanítótestület választmányának rövid értekezését, az első nap délelőtti jének főbb mozzanataival beszámoltunk.

Közbejött.

D. u. 2 órakor ugyancsak az áll. el. iskola tornacsarnokában 136 terítékű közebed volt, melyen városunk elöljáróságai is részt vettek.

Az ebédet Jancsó Elek helybeli vendéglős ritka pontossággal közmegeledésre szolgáltatta ki.

Ebéd alatti Szőke Pista zenekara játszott, sikerült darabjaival nem egyszer tapsokra ragadta a hallgatóságot.

Az első pohár köszöntőt Potsa József főispán, v. b. t. tanácsos bálványozásig imádott királyunkért mondotta, méltatván dicső érdemeit, melyekkel népének szívét magához csatolta. E magas színvonalon álló beszédet a társaság állva hallgatta végig.

M. Székely János tanítótestületi elnökünk Dr. Wlassics Gyula közoktatásügyi minisztert népoktatásügyünk lánglelkű apostolát, a magyar nemzeti kultúra hivatott zászlóvivőjét éltette.

Csánki Gyula kir. tanfelügyelő Potsa József, Háromszékvármegye közszeregetben álló főispánjához, a tanítótság őszinte barátjához.

Kiss Jenő polg. isk. tanító Dr. Zs. L. M. Mihály vallás- és közoktatásügyi államtitkárárt, a tanítótság szellemi, anyagi és erkölcsi érdekei mellesén faradozó szigorú böles és igazságos tanügyi vezérének.

Csinádi Lajos ig. tanító Halász Ferencz vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsosért, tanügyi életünk eme főnyíló csillagáért.

Nagy Károly Csánki Gyula megye tanítósa által önzetlenül szerezett és nagyrabecsült kir. tanfelügyelőjéért.

Balázs Márton polg. leányiskolai igazgató Szentiványi Miklós közszeregetben álló alispánért. Potsa József főispán M. Székely János tanítótestületi elnökünkért, a mai nap hőseért. Vajna Károly tanítótestületi titkár a tanítótestület újannan választott tiszteletbeli tagjaiért. Baló László polg. f. iskolai igazgató a tanítósaért. Nagy Imre Vajna Károly testületi titkáráért. Tamássy Imre plébános a tanítósaért.

Vajna Károly Kovács Dániel áll. el. és polg. leányiskolák gondnoksági elnökeért. László Lukácsig. tanító — élén Bartók Károly polgármesterrel — a városi tanácsért. M. Székely János Szabó Jenő ev. ref. lelkészért, költői magaslapon álló felolvasását méltányolva és még több jelesünkért emeltek poharat.

E közebed, hol tanítószágunk nemcsak tanügyi életünk jeleséért érzett hálájának, de a mellett korszerű törekvéseinek, terveinek annyi fényes jelét adta egyike azoknak, hol nemcsak testi, de lelki vágyaink is kielégítést találtak.

Délután 4 órakor közebed után az Eötvös-alap helyi és kezelő bizottságának volt a közgyűlése. Hol M. Székely János alkalmi elnöki megnyitója után, Vajna Károly titkár terjesztette elő az alapszabálytervezetet, melyet a közgyűlés rövidebb észrevételek megtételével a maga egészében fogadott el. A pénztáros jelentését követte az Eötvös-alap helyi gyűjtő és kezelő bizottsága tisztikarának megválasztása.

Közfelkiáltással megválasztattak elnöknek: M. Székely János, titkárnak Vajna Károly, pénztáros lett Nagy István.

Elnök az Eötvös-alap magasztos célját a tanítótság jól felfogott érdekében ismerteti, azt ismételve a kartársak figyelmébe ajánlva, a gyűlést be-zárja.

(Vége köv.)

Két egyházi ünnep.

I. A maksi templom felszentelése.

Dr. Bartók György erdélyi ev. ref. püspök 18-án d. e. 10¹/₂ órakor érkezett Maksára, hol a falu között felállított diszkapunál egyházi főgondnok Keresztes

Ede üdvözölte püspök ő méltóságát, ki oda Alesernátouból 15—18 kocsival kísérvé érkezett; e kíséretben Alese náton, Maksa és Kézdivásárhely város egyházi közegei vettek részt.

A papi laknál Maksa ifjú lelkésze, Wollones Miklós fogadta a püspököt lendületes szép beszéddel, hivatkozván arra, hogy olyan egyházba lépett, hol a Jancsó családból származnak a papok, kiknek ő igénytelen utódja 200 évig hirdette azur igéjét.

10 órakor megkezdődött a harangok zugása, midőn a nemzeti lobogókkal diszitett papi lakból a szintén nemzeti lobogókkal diszitett templomba vonult a nagy közönség, hol ev. ref. esperes Bodor Géza mondott imát; ezután Kenessey Béla egyházkerületi főjegyző és theologiai tanár lépett a szószékre és hasonlatosan gyönyörű beszédével igazán a hit és erkölcs megigazuló munkáját végezte. Azután Dr. Bartók György ev. ref. püspök lépett fel, ki lelket felemelő buzgó imája után felszontelte a maksai ev. ref. egyházat Isten és haza imáadására. Ezután urvacsorát osztott Jancsó Károly nagy-enyedi és Jancsó Lajos maros-ujvári ev. ref. pap, kik mindketten testvérek s maksai illetőségűek és Jancsó család sarjai. Megható, mikor a két testvér pap kezéből reszkető ajakkal és kézzel fogadja édes anyjak az uri szent vacsorát. Ennek végeztével Zajzon Lajos feltorjai lelkész keresztelt s ezzel az istentisztelet véget ért.

A templom zsúfolásig telve volt vidékről beözönlött református családokkal, ott volt a vármegye alispánja, Forró, Damokos, Seethal stb. más családok.

Bankett.

Mintegy 200 személy részvételével püspök ő méltósága királyunkra emeli poharát; utána Székely J. püspök ő méltóságára; ev. ref. esperes Kenessey főjegyzőre, Kenessey a Jancsó fiukra, Keresztess Ede a püspökre s mivel a vig kedély nem hiányzott, még több-több tósztt mondatott a megjelent férfiak és nőkre.

A bankett rendezése és az éttárgyak felszolgálása a legnagyobb elismerésre méltó volt.

II. Érdemkereszt átadás Szini János ev. ref. lelkésznek Albisban.

November hó 19-én Albis egyházközségének feledhetetlen ünnepe volt; hol a királyi kép egy magára megaranyozza az egyszerű imaházat, megaranyozza 84 éves agg lelkészének fehér fűrtit, ki 54 éven keresztül hirdette az urnak igéjét ama egyszerű templomban, tanítván híveit Isten és haza szeretetére.

De ne előzzük meg az eseményeket, tekintsünk részletesen amaz ünnepély lefolyására:

Az idő szép, a nap aransugarai hőséget lövelnek ama kocsisorra, a mely Alesernátouból viszi és kíséri az erdélyi ev. ref. egyház főpásztort, püspökét a kerületi főjegyzővel azon helyre, hol Istennek tetsző dolgot vannak hivatva cselekedni. A nép és kocsisor ellepi a hosszú országutat, a nemzeti zászlókkal édesen játszik a csaknem tavaszias szellő s felzúdul a szívből jövő „éljen” az Albis község végén felállított díszkapu körül. A püspök érkezett meg kíséretével; a díszkapunál fogadta a község érdemes bírása Vas Ferencz, kinek üdvözlétére a püspök ő méltósága válaszolt s ezután kíséretével a papi lakba hajtatott. Az egyházmegyei fő- és aligondnokok, a család számos tagjai, Albis község lakossága, különböző társadalmi állású férfiak és nők vették körül az agg lelkípásztort, ki ifjui hűvvel, daliás külsővel és könyes szemmel üdvözli azt a főpásztort, ki eljött, hogy őt, öreg szolgatársát, királyi kegyen a munka jelvényével kitüntessen. Örömeinek adott kifejezést püspök ő méltósága, hogy szolgatársát alkalma van üdvözölni és őt kitüntetésének alkalmából dicsőíthatni.

Zug az Isten házába hívogató harang, leng a nemzeti zászló, az Isten, király és haza imáadására kész közönség vonul a templom felé, hol a közönség alig főtt.

A püspök felhívta a kézdi kerület esperesét, hogy vázolná az albisi lelkész e magas kitüntetésre szolgáló előzményeit. Ezeknek megtörténte után felkérte püspök ő méltósága Vajna István aligondnokot és Kelemen Győző ev. ref. papot, hogy az öreg lelkész hívják be az ünnepségre. Kevés idő múlva megjelent Szini János a 84 éves lelkész, kinek a püspök király ő felsége által küldött becsületes 45 évi munkásságáért az arany érmet mellére tűzte.

Most a kitüntetési aktus bevégeztetvén, kezdődött az istenimádás; a püspök felhívta a közönséget imádkozásra.

Erre a kézdi esperes nt. Bodor Géza hó könyörgése kezdődvén, utána a genekális nátiarius Kenessey a „disz székely”, az aranszajú Szt. János állott fel a szószékre és tartott beszédével elvitt a megigazulás útjára, z hitot csepegtetvén újra szívünkbe; erre a jubiláns öreg lelkész hálaadó imát mondott Istennek, megáldva népét. Ez ima alatt úgy ő, mint a jelenlevők folyton sirtak és most következett az iskola helyiségében berendezett ebéd kezdetét vette, hol az izletes ételek beadása közben megkezdődtek a szebbnél-szebb pohárköszöntők. Első a püspök, ki a koronás királyra üritette poharát; azután a vármegye ékes szülő dorók alispánja a püspökre, Bodor esperes főispán ő nagyméltóságára, Kenessey generális nótáris az ünnepelt lelkészre, Bartók polgármester Kenessey generális nótáriusra, Dr. Damokos Ödön Bakcsi Lajosnéra, ki az orgonát készítette az egyház számára, Jancsó Lajos m.-ujvári pap a jelenlevő három Szini fiura és családjaikra üritette poharát, Révay Pál nagyhatású szónoklatot tartott a jubiláns lelkészért, azután számos és szép pohárköszöntőt tartatott erre következők, az üdv telt püspök ő méltósága főjegyzővel, alispán és több gondnokkal, megáldva a az ő népét, és „békét” hagyva hátra, eltávozott. S mi, a kik szemlélői valánk e szép, e magasztos ünnepély lefolyásának, azért elismeréssel adózhatunk kerületi esperest urnak, ki fáradságot nem ismervé, mindent megtett, hogy ez ily szépen sikerüljön. Kiemelve az albisi közönséget, a község érdemes bírját, annak énekvezérét Bathó Jánost és tanítóját Barabás Ferenczet, kik a vendégek fogadásáról, könyelméről legnagyobb igyekezettel készek voltak fáradozni. Köszönet illeti Bathó Jánost, ki az izletes ételek feladása, elkészítése körül szerzett érdemeiket.

És Albis községe nyugodtan, megelégedetten gondolhat e napra, a mely nap az ő és egyházi ünnepei között örökké emlékezőtet.

A magyar korona országainak harmincz éves államháztartása. 1868-tól 1897-ig.

— A m. kir. állami számvéviszék által szolgáltatott adatok nyomán közlésezi Benke Gyula országgyűlési képviselő, a zárszámadásvizsgáló-bizottság előadója. —

(Folytatás.)

A lottójövedék eredményei az egész időszak alatt csekély változást mutatnak (1—2 millió ft), az utolsó évben 1897-ben a számsorsjáték megszüntetvén, az osztálysorsjáték hozatott ugyan be, e változás pénzügyi eredménye azonban csak a későbbi években fog teljes mértékben nyilvánulni, mert a számsorsjáték ugyanezen évi október hó 1-éig még érvényben hagyatott; a sőjövédék jövedelme is csak mérsékelten emelkedett, 10—11 millió frutól fokozatosan 14 millió frutot meghaladó összegre; az állami jöszágok pedig lassankint eladtván, bevételeik általában véve csökkennek s 1897-ben csak 1.332 millió frutot tettek.

A posta, távirda és távbeszélő állandó kölcsönhatásban találjuk a nemzetgazdasági és közművelődési viszonyok fejlődésével s története szorosan összefügg a gazdasági és kulturális élet történetével.

Az alkotmány helyreállítását közvetlenül megelőző politikai viszonyok hatása alatt aránylag csekély gond fordított a posta és távirda fejlesztésére, a mi már az új aera első idejében is annál érezhetőbbé vált, mert a közélet minden ágában élénk lendület mutatkozott, melynek igényeit csak fejlett közlekedési viszonyok elégíthették ki.

Korán megindult tehát e téren is a pótlás és kiegészítés munkája, melyet azután a gazdasági és kulturális haladás többé megakadni vagy szünetelni nem engedett.

Az ipar és kereskedelem emelkedése, a közlekedési eszközök fejlődése, a szellemi műveltség terjedése s ennek kapcsán a másokkal való szellemi érintkezésnek egyre növekvő szüksége, a lakosság szaporodása s az a hatás, melyet a külföld, illetve a nemzetközi forgalom a hazai intézetek fejlesztésére és tökéletesítésére szükségyszerűleg gyakorolt, gyors fejlődést adtak a posta- és távirda-ügynek.

Fontos és czélszerű reform volt 1883-ban a posta- és távirda egyesítése, mi által a szolgálat egyöntetűvé és gazdaságosabbá vált.

A távbeszélő először a székesfőváros és Ujpeut területére kiterjedőleg engedélyokmány alapján keletkezett 1880-ban; ezen engedélyi viszony 1887-ben bérleti viszonyná változott, 1897-ben pedig állami kezelésbe vétetett a távbeszélő. Ezt megelőzőleg a törvényhozás és a kormány felismervén a távbeszélőnek, mint közhasználatu intézménynek fontosságát, nemcsak az interurban távbeszélő összeköttetésekre nézve állította fel elvül, hogy azok csak állami költségén létesíthetők és csak államilag kezelhetők, hanem a vidéki városokban meglevő közhasználatu távbeszélő-hálózatokat is rendre az állam részére megváltani igyekezett.

A távirda kezelése a postával való egyesítéséig tulnyomó részben hiánynyal zárult, melyet a posta főlösege 1875-ig nem mindig volt képes ellensúlyozni (1868-ban és 1870-ben maga a posta is hiányt mutat).

Ez időtől kezdve a tiszta pénztári eredmény mind kedvezőbbre fordul s a főlösege 1879-ben már felül van az 1 millió fruton, 1883-ban meghaladja a 2, 1888-ban a 3, 1890-ben a 4, sőt 1896-ban az 5 millió frutot.

A távbeszélő berendezése 1897-ben a következő volt:

- a) helyközi (interurban) távbeszélők: központ és nyilvános hivatal 42, közvetlenül csatlakozó bérő 68, vonalhossz 1519.010 km.;
- b) környékbeli, táviratközvetítő és törvényhatósági távbeszélők: központi és nyilvános állomás 255, előfizető állomás 912, vonalhossz 2873.120 km.;
- c) városi közhasználatu távbeszélők: központi és nyilvános beszélő állomás 162, előfizető állomás 9595, a hálózat huzal-hossza 19.519.139 klmtr.

Az állami erdők ügyét, mely az abszolút korokban teljesen el volt hanyagolva, a magyar kormány lelkesen felkarolta s az erdőgazdálkodás tervszerűvé tételével, a fatermés értékesítése iránti üdvös intézkedéseivel, tetemes beruházásokkal egészen új mederbe terelte s pénzügyi szempontból is eredményessé tette. Az erdők védelme és fentartása fontos nemzetgazdasági érdek lévén, ez okból, de megélgal tekintetéből is több ízben kijelentette a törvényhozás, hogy azok el nem idegeníthetők, sőt 1884-ben a törvényhozás az u. n. erdővásárlási alap létesítésével újabb intézkedést is tett a kincstári erdészeti kiterjesztésére és emelésére.

Az állami erdők mellett egyre nagyobb mértékben állami kezelés alá vétetnek a községi, urbéres közbirtokossági, iskolai stb., szóval az erdőtörvény 17. §-a alá tartozó kisebb erdők, melyeknek kezelése azonban — tekintettel a számbaveendő anyagi viszonyokra — általában hiánynyal zárul. 1884-ben az állami kezelés még csak kezdeményezés számba ment, de később s kivált 1889 óta minden évben több és több vármegye kérelmezte az imént jelzett erdők állami kezelésbe vételét, hogy ez a kezelési rendszer ma már messze ágazó fejlett intézmény, melyet a mérvadó fontos közgazdasági tekintetekenél fogva még egyre fejleszteni kell.

Mig az állami erdők tiszta jövedelme 1868-ban 1.194 millió frutot tett, az utóbbi évtized alatt, jelesen 1891—93-ban és 1897-ben a 3 millió frutot is meghaladta.

(Folytatjuk.)

Országgyűlés.

Budapest, nov. 16.

Szék Kálmán miniszterelnök válaszol Molnár Jánosnak a csiki néppárt népgyűlések kapcsán beadott interpellációra. Miután nem találja az aktákat kéri, hogy előbb más interpellációjára válaszoljon. Molnár János nem várhat. Szék Kálmán (megkeresi az aktákat és válaszol:) Abból — ugymond — hogy Molnár képviselő ur abból is kázust csinál, hogy én előbb Endrey ur interpellációjára felelek, látható, hogy kettőnk között egy egész világ fokszik. (Hosszantartó zajos éljenzés, helyeslés jobbfelől.) A csiki népgyűlésekről adott jelentések nagyon hasonlítanak ahhoz a jelenethez, amikor egy nagy utcázi zavargást két szomszéd két ablakból végignézte és amikor másnap e zavargásokról egymással beszéltek alaposan összekülönböztek. Ez az egyik nézőt, ki történetíró volt, annyira feldühösítette, hogy az íróasztalán

heverő nagy ókori történeti munkát a tűzbe dobta.

— Miért teszed ezt? kérdi a másik.

— Barátom, ha mi összevesszünk azon, amit tegnap egy helyről láttunk és nem adunk egymásnak igazat: hogy hihetjük el azt, amit mások irnak évezredek előtti dolgokról? (Tetszés.) A képviselő ur előadása a esiki népgyűlésekről is lényegesen különbözik attól a jelentésektől, melyet a megye tiszteletben álló alispánja terjesztett föl. Azt panasolja a képviselő ur, hogy a népgyűlés megtartását nem akarta a falu dobosa kidobolni. Ez nem is az ő dolga, hanem a néppárt embereinek a dolga. Tuszadon, igaz, hogy a néppártot a közönség nem nagy szívélyességgel fogadta (Derűtség.) Arra a főszolgabírónak csakugyan nincs hatalma, hogy meghallgatást eszközöljön ki olyanok számára, kiket a nép nem akar meghallgatni. Hisz sokszor a ház elnöke sem tud csendet teremteni a Ház szónokainak. A jelentés szerint a főszolgabírónak sok dolga volt, a képviselők személyes biztonságának megvédelmezésével. Major Ferencz: Ilyeneket nem lehet mondani. Molnár János: (Halljuk!) Major Ferencz (idegesen): Ugyan ne akadályozom meg, hagyjon beszélni. (Nagy derűtség.) Széll Kálmán: A főszolgabíró eljárása nem adott alkalmat semmiféle panaszra. Kéri a válasz tudomásul vételét. (Zajos helyeslés balfelől.)

Molnár János reflektál a miniszter beszédére elmondja, hogy Andrássy Gyula grófot egy öt gyermekes családapá azért zavarta egyszer föl kora reggel, mert a vizet elvitték a malma mellől. Ilyen sürgős ez az ügy is. (Derűtség a jobboldalon.)

Széll Kálmán ismétli, hogy az eljárást elrendelte. Nem áll az, hogy előre állást foglalna valami ellen. Különben elrendelte Csik vármegye alispánjának, hogy a törvény értelmében járjon el s erről neki jelentést tegyen.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Ujdonságok.

— **Kinevezések.** A közoktatásügyi miniszter Sára Anna okleveles tanítónőt a kaczói állami elemi népiskolához, Csizsár Róza okleveles tanítónőt a kovásznai állami elemi népiskolához, rendes tanítónővé nevezte ki.

— **Pálmay József,** ki közelebből egy igen érdekes könyvet adott ki az udvarhelymegyei nemes családokról, jelenleg Háromszékmegyében utazik, hogy itt is adatokat gyűjtsön a megyei nemes családok történetének megírásához, Pálmay József urat melegen ajánljuk a közönség figyelmébe és szíves pártfogásába s kérjük, hogy a szükséges adatokat kiki készségesen becsássa rendelkezésére, mivel látogatásának egyéb célja nincs, mint adatokat gyűjteni egy tudományos műhöz és az adatok bemondata egyáltalában nem kötelez senkit sem mire s nem kötelez különösen a mű megrendelésére.

— **Erzsébet napja.** Megboldogult királynénk nagy nevéhez és dicső emlékéhez méltóan ünnepelte meg Erzsébet napját a háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet. Az ünnepély az intézet kápolnájában tartott, hol jelen voltak br. Szentkereszt Stephanie alapító elnök s az intézet alapítói és tisztviselői közül igen sokan. Szívhez szólott a gyermekek bekezdő éneke, valamint megható volt Mike Erzsike II. oszt. növendék szavalata. Ezután Nagy Károly intézeti igazgató emlékezett meg feledhetetlen emlékü királynénkről szentlelkedéssel, gyönyörű szavakban; beszédével mindnyájunk szívében mély meghatottságot keltett, melyet még fokozott a gyermekek alkalmi imája. Enapon osztotta ki Nagy Károly igazgató Háromszék vármegye közönsége által, megdicsőült királynénk emlékére tett huszezer koronás alapítvány első kamatait, 814 koronát négy szegénysorsu férjhezment árvának, kik közül kettő férjével és gyermekeivel jelen volt és az örömtől könnyes szemmel köszönték meg a nyertsegélyt. Majd Zsigmond Marika bejáró növendék jól előadott szavalata következett, ezután az árvák éneke a Hymnust énekelte, melyet a közönség állva hallgatott végig. Még Orbán Ilka int. növendék

szavalt tiszta, csengő hangon, mely után a „Szózat” zárta be az ünnepélyt.

A helybeli polgári leányiskolában, folyó hó 19-én felejthetetlen királynénk emlékéért rendezett iskolai ünnepségek közül a polgári leányiskola szép ünnepélye a következő műsorral folyt le. 1. Igazgató megnyitó beszéde. 2. „Ott nyugszik” énekelték a polg.-leányisk. tanulói. 3. „Erzsébet királyné” szavalta Orbán Ilka II. oszt. növendék. 4. Alkalmi felolvasás, tartotta Molnár Eszter polg. isk. tanítónő. 5. „A nyolczadik tör.” szavalta: Nemes Anna I. oszt. növendék. 6. „Isten áld meg a magyart” énekelték az összes növendékek.

— **Nagy lopás történt** a Kovászna határában lévő gyulafalvi siklón szombaton délután, mely ritkítja párját a maga nemében. Ugyanis: a másnapi fizetésekre tízen ötezer koronát szállítottak az erdőben lévő Kommandóra. Hanem a tekintélyes pénzüsszeg nem jutott el rendeltetési helyére, a fűrésztelepre. A siklóra föltették ugyan, de utközben — még eddig ismeretlen tettes — lelökte a kocsi-ról, s a pénzes ládát feltörve, abból a pénzt kiszedte s azzal odébb állt. A feltört ládát megtalálták a pályatesten. A merész tolvajt 8 esendő nyomozza s valószínűleg lőpre is kerítik, mert a nyomozás helyes irányban indult meg. A tett s a körülményekkel ismerős lehetett, hogy vadászata ilyen jól sikerült.

— **Eljegyzés.** Dr. Harmath Jenő székely-udvarhelyi kir. ügyész, lapunk egy régi kitűnő munkatársa, eljegyezte közdivásárhelyi Wortán Emilia kisasszonyt, a közdivásárhelyi polgári leányiskola tanítónőjét, társas életük egyik legkedvesebb alakját. Összinte szívvel gratulálunk!

— **Tüzezetek.** Mult hét folyamán Kézdi-Vásárhelyt gyors egymás utánban 3 tüzeset történt, mely méltó rémülettel töltötte el a közönséget. Vasárnapra virradólag a város keleti oldalán a Benkő Sándor szeszgyáros szalma boglyái égtek el, de ez uttal sikerült a mellette felhalmazott nagymennyiségű szalmát megmenteni. Csütörtökön reggel a Tóth József csüre égett el nagymennyiségű szalmával együtt. A nagyon gyakran előforduló tüzesetek mind szándékos gyújtásból keletkeztek s azért a rendőség és csendőrség széles körű óvó intézkedéseket tett. Sűrű őrjáratok czirkálnak éjjelenként a városban s a lakosság is megtesz a maga részéről minden elővigyázati rendszabályt s így remélni lehet, hogy a tüzesetek nem fognak ismétlődni.

— **Katalin-estély.** November 24-én nagyszabású táncestélyt tart a jótékony nőegylet. A tekintélyes nagy rendező bizottság buzgón működik, hogy az estély minden tekintetben jól sikerüljön. Különösen nagy gondot fordítanak arra, hogy a tánczedvelő közönség minél kedélyesebben találja magát, éppen azért a mint értesültünk, a tanács-ház nagytermét ezuttal rendkívül fényesen fogják díszíteni és hogy a zene is őszhangzó legyen, a Szőke Pista zenekara teljes számban fog játszani.

— **Köszönet nyilvánítás.** A november 10-én tartott fillérestély jövedelmének elszámolása után érkezett be városunk áldozatkész országgyűlési képviselője, nagyságos Benke Gyula ur 20 korona felülfizetése, valamint a buzgó házi asszonyok által egy kedélyes asztaltársaságtól gyűjtött 20 korona is, a mely szíves adakozásokért hálás köszönetét nyilvánítja a közdivásárhelyi jótékony nőegylet.

— **A szatmári testvérgyilkos kivégzése** A király Papp Béla halálos ítéletére nézve a törvény rendes útjának szabad folyást engedett, ellenben Zsoldics Mihálynak, a fölbérelt jubásznak, a büntetését kegyelemből életfogytig tartó fogházra változtatta át. A büntetőpör aktaesomója vasárnap reggel beérkezett a szatmári királyi törvényszékhez és az ítéletet, mely Pappnak halált, Zsoldicsnak életet jelent, valószínűleg már hétfőn, délelőtt kihirdetik. Ebben az esetben a kivégzés már kedden reggel meg fog történni, mivel az eljárási szabályok szerint a kivégzésnek a kihirdetéstől számított 24 óra alatt meg kell történni. Abban az esetben azonban, ha a hóhér nem érkezik meg jókor és az előkészületeket nem lehet befejezni, az ítélet kihir-

detése keddre, a kivégzés pedig szerdára maradt. Jogász körökben a kétes ügynek éppen ilyen elintézését várták és a Zsoldicsnak adott királyi kegyelem mondhatni, egészen megfelel a közszellem várakozásának is.

— **Allatsereglet.** Özv. Kopeczky Jánosné, a nagy kelet-szudáni allatsereglet tulajdonosa, mintegy 80 drb. vadállatot tartalmazó allatseregletével városunkba érkezett. Megnyitó előadását ma csütörtökön 1900. nov. 22-én tartja. Az első előadás d. u. 4 órakor a második este 7 órakor lesz, mely alkalommal az állatok esetetése is eszközöltetik. Az előadásokon közreműködik Mademoiselle Rosette világhírű állatszeldítőnő, továbbá Mile Beatta kigyószeldítőnő és Miss Sidonia állatszeldítőnő. Belépti díj: első helyen 80 fillér, második helyen 40 fillér. Gyermekek szülőik kíséretében s katonák első helyen 40 fillér, második helyen 20 fillér.

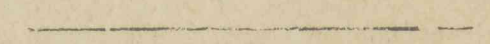
Hirdetések.

Tiszta bort,

liköröket, cognacot, rumot, venni akarók, kérjenek bérmentes árjegyzéket a Székely borkereskedéstől, Székely-Keresztur.

(127. 6—10.)

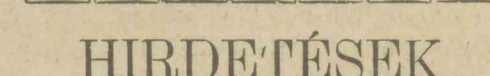
BUTOR

készpénzfizetés mellett jutányos áron beszerezhető:

IFJ. JANCSÓ MÓZES

butorraktárában

KÉZDIVÁSÁRHELYTT.

HIRDETÉSEK

a

„SZÉKELYFÖLD”

részére

olcsó áron felvétetnek.

Tóth Antal

fogászati műterme **Id. Jancsó Mózes** ur vaskereskedése fölött az emeleten. Készít egyes műfogat, egész fogsorokat szájpaddal és anélkül. Plombál arannyal és ezüsttel. Foghuzás orvosi felügyelettel. Olcsó árak.

Ny. Ifj. Jancsó M.-nél K.-Vásárhelyt.